



ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра трудового, земельного та господарського права

ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ
Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістр)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	магістр права https://surl.li/cfhosd
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Заочна
Рік підготовки, семестр	1 курс, 1 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС / 90 годин, у тому числі, самостійної роботи – 74 години, лекційних – 10 годин, семінарських – 6 годин
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	Лекції: Місінкевич Анна Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, земельного та господарського права misinkevych@ukr.net https://univer.km.ua/profile/misinkevych-anna-leonidivna Профілі у наукових базах даних: Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=pJLiWC17IgcC LinkedIn https://www.linkedin.com/in/anna-misinkevych-92a406aa ORCID https://orcid.org/0000-0002-2038-6188 Семінарські заняття, консультації: Місінкевич Анна Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, земельного та господарського права misinkevych@ukr.net https://univer.km.ua/profile/misinkevych-anna-leonidivna Профілі у наукових базах даних:

	Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=pJLiWCl7IgkC LinkedIn https://www.linkedin.com/in/anna-misinkevych-92a406aa ORCID https://orcid.org/0000-0002-2038-6188
Розміщення курсу	Google classroom «Правова охорона земель»
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00; Консультації до екзамену: напередодні заліку згідно із затвердженим розкладом.

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Результат и навчання:	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного

	права і кримінальної юстиції; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
Місце дисципліни в логічній схемі	Знання цієї навчальної дисципліни слугуватимуть базою для подальшого вивчення дисципліни «Вирішення спорів у сфері природокористування»
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні Тема 2. Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні. Тема 3. Актуальні проблеми правового регулювання консервації земель в Україні. Тема 4. Правові проблеми використання та охорони земель сільськогосподарського призначення та ведення агробізнесу в Україні. Тема 5. Правові проблеми функціонування агрохолдингів в Україні. Тема 6. Правові проблеми органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні Тема 7. Правові проблеми діяльності аграрних кластерів та агроіндустріальних парків в Україні Тема 8. Правові проблеми договірних відносин у сільському господарстві відповідно до вимог СОТ та євроінтеграції України в ЄС
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	7.1. Основні джерела Нормативно-правові акти 1. Конституція України від 28.06.1996 року (із змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 року № 2222-IV) // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 43; Відомості Верховної Ради України. 2005. № 2. Ст. 44. 2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27. Про використання земель оборони: Закон України від 27 листопада 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2004. №14 ст.209. 3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 20 // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text 4. Про затвердження Порядку консервації земель: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 р. № 283. // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0810-13#Text 5. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003р. № 36. Ст. 282. 6. Про меліорацію земель : Закон України від 14.01. 2000 р. № 1389 XIV // Відомості Верховної Ради України. 2000. №11. Ст.90. 7. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17. 07. 1997 р. № 39 // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80#Text 8. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. №

	36 // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text 9. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 349. 10. Про фермерське господарство : Закон України від 19. 06. 2003 р. № 45. // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text 11. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2006 р. № 34 // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text 12. Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення компенсації витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 580. Відомості Верховної Ради України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-2024-%D0%BF#Text 13. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування: Закон України від 21. 12. 2023 р. № 3. Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-20#Text <i>Література</i> Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: 3 68 збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 20 лист. 2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2020. – 464 с. 15. Вівчаренко О. Правова охорона земель в Україні : монографія. О. А. Вівчаренко. К. : Юрінком Інтер, 2010. 333 с. 16. Григор'єва Х. А. Гідромеліоративна реформа в Україні: науково-правовий аналіз. Juris Europensis Scientia. 2024 р. Випуск 2. С. 42-50. 15. Земельне право України : підруч. Г. І. Балюк, Т. О. Коваленко, В. В. Носік та ін.; за ред. В. В. Носіка. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2008. 511 с. 16. Лебідь В. І. Окремі аспекти правового регулювання рекультиваци земель в Україні. В. І. Лебідь. Юридична наука. 2012. №11. С. 29 33. 17. Земельне право : підручник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2021. 385 с. 18. Лісова Т. В. Ідея біосфероцентризму як основа методології дослідження правового забезпечення відновлення земель. Право і суспільство. № 3. 2021. С. 74 -80. 19. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні : монографія. П. Ф. Кулинич К. : Логос, 2011. 688 с. 20. Мірошниченко А. М. Земельне право України : підручник. К. : Алтера; КНТ; ЦУЛ, 2009. 712 с. 21. Мірошниченко А. М., Марусенко Р. І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. А. М. Мірошниченко, Р. І.
--	--

	Марусенко. К. : Правова єдність, 2013. 544 с. 22. Місінкевич А. Л. Порівняльно-правовий механізм діяльності сільськогосподарського кооперативного руху в Україні та у Польщі. А. Л. Місінкевич // Часопис Хмельницького університету управління та права. «Університетські наукові записки. 2018. № 4. С. 200-209. 23. Місінкевич А. Л. Правові особливості проведення рекультивації земель в Україні в період відбудови. Університетські наукові записки. 2025 р. - № 4 (106). С.49 -58. 24. Misinkevych A. The Legal Basis and Conditions of Mine Reclamation Conducting in Ukrainian and in the USA. A. Misinkevych. Europska Veda. Scientific journal. 2019. №3. P. 65-69. 25. Місінкевич А. Л. Генезис законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств в Україні. А. Л. Місінкевич. Науковий збірник «Актуальні проблеми сучасної юриспруденції», 2019 р. - №2 – С. 65-69. 26. Місінкевич А. Л. Правові проблеми здійснення рекультивації в умовах запровадження ринку земель. Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні: тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10- річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.І. Іншина, за редакцією проф. В.В. Носіка, доц. Т.Г. Ковальчук, ас. М.Б. Мельник – Київ : Освіта України, 2021. С.82 - 84. 27. Місінкевич А. Л. Державно-правові проблеми виробництва органічної сільськогосподарської продукції на землях України: Сучасні дослідження світової науки: зб. матеріалів Міжнар. наук.- практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 червня 2022 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2022. С. 115 – 117. 28. Шарапова С. В. Сучасні правові проблеми охорони, збереження та відновлення земель. ПРАВО і СУСПІЛЬСТВО. 2023 р. № 4. С. 195 – 199.
--	--

Навчальний контент								
Тематичний план навчальної дисципліни	№ теми	Назва теми	Кількість годин					
			Усього	у тому числі				
				Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
	1.	Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні	11	2	2	-	-	7
	2.	Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні	11	2	2	-	-	7

Лекційні заняття	Лекційне заняття 1 Тема 1. Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні 1. Поняття рекультивації, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. 2. Об'єктний та суб'єктний склад рекультиваційних правовідносин. Правові підстави та умови рекультиваційних правовідносин. Правова процедура оформлення документів на рекультивацію земель. Правові підстави припинення земельно-рекультиваційних правовідносин. 3. Правові особливості проведення рекультивації земель в Україні період відбудови. Підписання міжнародної угоди між США та Україною щодо видобутку корисних копалин та інвестиційний механізм щодо відновлення земель шляхом проведення рекультивації. 4. Відшкодування завданих збитків за рекультивацію земель РФ внаслідок бойових дій в Україні. Правові наслідки нерационального використання земель та не проведення рекультивації. Юридична відповідальність. Відшкодування втрат лісгосподарського виробництва.
	Лекційне заняття 2. Тема 2. Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні 1. Поняття меліорації земель, як юридичної категорії та законодавче забезпечення меліорації земель в Україні. Державні програми підтримки здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення. 2. Правова процедура здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення. 3. Основні правові проблеми здійснення фінансування меліорації на землях сільськогосподарського призначення в Україні. 4. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері меліорації земель сільськогосподарського призначення.
	Лекційне заняття 3. Тема 3. Актуальні проблеми правового регулювання консервації земель в Україні. 1. Поняття консервації земель, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. 2. Правові особливості здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель. Правова процедура проведення консервації земель. 3. Фінансово-правові аспекти консервації земель.
	Лекційне заняття 4. Тема 4. Правові проблеми використання та охорони земель сільськогосподарського призначення та ведення агробізнесу в Україні 1. Правові особливості права власності та права користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу. 2. Правові проблеми розмінування земель сільськогосподарського призначення. 3. Правові особливості оформлення землевпорядної документації

	на землях сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу. 4. Правові особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств та сільськогосподарських земель. Лекційне заняття 5. Тема 5. Правові проблеми функціонування агрохолдингів в Україні 1. Правові особливості поняття агрохолдинів за законодавством України. Правові проблеми законодавчого забезпечення діяльності агрохолдингів в Україні. 2. Правові особливості створення та функціонування агрохолдингів в Україні 3. Правові особливості користування землями сільськогосподарського призначення агрохолдинговими компаніями в умовах функціонування ринку земель.
Семінарські заняття	Семінарське заняття 1 Тема 1. Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні <i><u>Питання для усного опитування та дискусії</u></i> 1.1. Поняття рекультивації, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. 1.2 Об'єктний та суб'єктний склад рекультиваційних правовідносин. 1.3. Правова процедура проведення рекультивації земель в Україні. 1.4. Правові особливості проведення рекультивації земель під час відбудови України. Підписання міжнародної угоди між США та Україною щодо видобутку корисних копалин: позитивні та негативні моменти в аспекті користування та відновлення таких земель. 1.5. Відшкодування завданих збитків за рекультивацію земель РФ внаслідок бойових дій в Україні. Правові наслідки нераціонального використання земель та не проведення рекультивації. Юридична відповідальність. Відшкодування втрат лісгосподарського виробництва. <i><u>Практичні завдання</u></i> Завдання 1. У зв'язку з ліквідацією шахти „Переможна” в Краснодонському районі Луганської області відбулось значне загазування приповерхневого шару ґрунту та просідання поверхні, що призвело, в свою чергу, до надходження шахтних газів до житлових будинків мешканців села Малий Суходіл, розтріскування фундаментів стін та перекосу деяких будинків, господарських приміщень, а також до настання загрози їх руйнування. Під час проведення ряду перевірок дотримання земельного законодавства з боку шахт „Луганська”, „Максимівська”, „Брянська” та деяких інших було виявлено наступне: – згадані підприємства не беруть участі в розробці місцевих, регіональних та загальнодержавних програм поводження з відходами; – не дотримуються проектні вимоги з боку дирекцій згаданих шахт; – не передбачено у поточному році і рекультивації земель

	промислових майданчиків шахт, породних відвалів та їх озеленення. Водночас моніторинг земель, зайнятих шахтами, що ліквідуються, здійснюється лише на шахтах ім. С.Тюленіна та „Донецька”, а на більшості з них відсутній контроль виконання робіт з відновлення стану земель з боку керівництва компанії „Укрвуглеструктуризація”. Після чергових звернень жителів с. Малий Суходіл на загальних зборах жителів села було прийнято рішення про звернення до прокурора Луганської області з вимогою про притягнення винних у порушеннях осіб до кримінальної відповідальності. Вони вимагали від сільської ради здійснення землеохоронних та природоохоронних заходів, аби запобігти підтопленню територій та просіданню земної поверхні в зоні впливу гірничих робіт. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Чи є правомірними вимоги жителів с. Малий Суходіл?</i> 3. <i>Які органи державного регулювання та управління уповноважені здійснювати контроль у сфері використання та охорони земель у даному випадку?</i> 4. <i>Вирішити справу.</i> Завдання 2. З метою отримання статусу постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи мешканець села Загір'я Хитрик О. вивіз із зони відчуження вантажівку радіаційно-забрудненого ґрунту і розсипав останній поблизу своєї садиби. Надмірне радіоактивне забруднення земель було виявлено під час проведення моніторингу земель. Враховуючи дану обставину природоохоронний прокурор звернувся із заявою до місцевого суду з вимогою про конфіскацію земельної ділянки у державну власність, як такої, що сприяла вчиненню правопорушення: в заяві прокурора було зазначено з'ясовані справжні обставини вчинку мешканця села Загір'я. У відзиві на заяву прокурора гр. Хитрик О. зазначив, що нанесення ґрунту здійснювалося з метою проведення рекультивациі земель. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Які порушення і ким були допущені у викладеній ситуації.</i> 3. <i>Яке рішення по справі має прийняти суд? Обґрунтувати рішення суду.</i> 4. <i>Вирішити справу.</i> Завдання 3. Гірничодобувне підприємство „Антрацит” запланувало розробку вугілля відкритим способом на належних йому земельних ділянках промисловості. До початку діяльності перед керівництвом підприємства постали такі питання: 1. <i>що робити із гумусним шаром (чорнозем), який вкриває поклади вугілля?</i> 2. <i>чи можна продати цей чорнозем сільськогосподарським підприємствам за собівартістю робіт по його зняттю?</i> 3. <i>чи повинно підприємство по закінченні робіт з видобування вугілля проводити якісь заходи з охорони земель на кар'єрі, що утвориться? Якщо так, то які.</i> 4. <i>Які документи/дозволи тощо, визначені саме земельним</i>
--	--

законодавством, повинно мати підприємство для того, щоби розпочати роботи з видобування корисних копалин за викладених умов?

1. Дайте відповіді на поставлені питання з посиланням на норми чинного законодавства.

Завдання 4

Фермер Іван Безродний, обробляючи свою земельну ділянку, виявив, що на глибині 1 м на площі 3 га під землею знаходяться морські відкладення (ракушняк). На цьому місці він припинив розорювання земель та посів пшениці, і, знявши родючий шар ґрунту, почав виробляти будівельні матеріали (пиляти ракушняк). Через півроку прибуток від продажу ракушняку перевищив прибуток від введення сільського господарства.

Голова сільради звернувся до фермера з вимогою припинити видобування ракушняку, оскільки така діяльність не підпадає під ознаки сільськогосподарської. Фермер Іван Безродний зазначеної вимоги не виконав.

У червні виконком сільської ради прийняв рішення про накладення на фермера Івана Безродного штрафу за зайняття несільськогосподарськими видами діяльності та про вилучення земельної ділянки із покладами ракушняку.

Фермер оскаржив зазначене рішення до суду.

- 1. Визначте коло суспільних правовідносин.*
- 2. Чи правомірні дії фермера Івана Безродного?*
- 3. Які повноваження органів місцевого самоврядування у сфері регулювання земельних правовідносин?*
- 4. Чи відповідає вимогам чинного законодавства рішення виконкому сільської ради?*
- 5. Яке рішення має прийняти суд?*
- 6. Вирішіть справу.*

Завдання 5

Фахівцями державної екологічної інспекції в Миколаївській області за вимогою Миколаївської міжрайонної природоохоронної прокуратури, в серпні 2019 року проведено перевірку дотримання вимог природоохоронного законодавства в діяльності приватного підприємця Краснобаєва В. О.

В ході перевірки встановлено, що у липні-серпні поточного року всупереч вимогам ст.125 Земельного кодексу України, Краснобаєв В.О., незаконно (на підставі не передбаченого земельним законодавством договору резервування земельної ділянки № 661 від 19.10.2018 року) самовільно зайняв земельну ділянку площею 5500 кв. м по вул. Івана Франка, 2 в м. Миколаєві, чим спричинив значну шкоду власнику земельної ділянки та почав незаконно видобувати на цій земельній ділянці мідь.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 800 від 09 вересня 2020 р "Про внесення змін до Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу", шкода, завдана землевласнику становить 85

609,87грн.

Враховуючи, що в матеріалах перевірки наявні достатні дані, які вказують на вміст в діях ПП Краснобаєва В.О. ознак злочину, передбаченого ч. 1 ст. 197-1 КК України, керуючись ст. 94, 98, 112 КПКУ України, природоохоронний прокурор постановив порушити кримінальну справу за фактом самовільного зайняття земельної ділянки ПП Краснобаєвим В.О., яким завдано значної шкоди землевласнику, за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 197-1 КК України.

Окрім цього власник земельної ділянки звернувся до суду з позовною вимогою до ПП Краснобаєва В.О. щоб той провів на земельній ділянці рекультивацію землі у зв'язку з незаконним видобутком корисних копалин.

1. *Визначте коло правовідносин.*
2. *Які види юридичної відповідальності тут виникають?*
3. *За яких підстав надається земельна ділянка для видобутку корисних копалин?*
4. *Які функції державного управління реалізуються суб'єктами цих правовідносин?*
5. *Чи правильні дії прокурора? Вирішіть справу?*

Завдання 6

ВАТ “Цегельний завод “Будматеріал” уклало із громадянами – власниками земельних ділянок сільськогосподарського призначення, виділених в рахунок земельних часток (паїв), договори оренди цих ділянок для видобування глини, необхідної для виробництва цегли. Договорами передбачалося, що по закінченню терміну оренди орендар зобов'язується провести рекультивацію порушених земель і повернути їх у стані, не гіршому порівняно із тим, в якому ділянки були передані в користування.

Районна філія Центру державного земельного кадастру відмовила у державній реєстрації договорів оренди землі, посилаючись на те, що сторони порушили порядок зміни цільового призначення земельної ділянки.

Дії філії Центру ДЗК орендар оскаржив до адміністративного суду.

Адміністративний суд повернув позовну заяву без розгляду, вважаючи, що справа адміністративному суду не підсудна. Ухвала адміністративного суду була оскаржена позивачем до апеляційного адміністративного суду.

1. *Визначте коло суспільних правовідносин.*
2. *Який суд повинен розглядати справу?*
3. *Чи підлягає позов задоволенню?*
4. *Як вирішити справу?*

Завдання 7

Державний екологічний інспектор встановив, що з території танкового полігону військової частини А 2331, яка дислокується на території даного району, автомашини систематично вивозять пісок.

Під час перевірки, яка проводилася на території полігону виявили екскаватори і близько десяти автомобілів, які завантажувалися піском.

	Загальний огляд території показав, що у результаті самовільної розробки піщаного родовища порушено вже більше двох гектарів землі. Командир військової частини був відсутній і складені інспекторами акт і припис про нецільове використання земель та припинення розробки родовища піску ніхто з присутніх не підписав. Так само не були пред"явлені і документи на розробку родовища. Керівництву військової частини було зроблено припис про припинення нецільового використання земель, припинення розробки родовища та про рекультивацію порушених земель. Усі документи та акт про виявлене порушення були передані у військову прокуратуру для подальшого провадження. Представники командування військової частини у прокуратурі пояснили, що підстав для юридичної відповідальності немає, оскільки полігон вже давно не використовується за призначенням, а пісок добувається для потреб, пов'язаних з господарською діяльністю, на що є письмовий дозвіл начальника штабу округу сухопутних військ. Усі документи, складені державними інспекторами, на їх думку, не мають юридичної сили, оскільки ці землі знаходяться у повному віданні Міністерства Оборони. <i>1. Визначте коло суспільних правовідносин.</i> <i>2. Чи є правомірною діяльність по видобуванню піску на території полігону?</i> <i>3. Чи заслуговують на увагу пояснення командування військової частини?</i> <i>4. Як здійснюється державний контроль за використанням та охороною земель на землях оборони?</i> <i>5. Яке рішення має прийняти військова прокуратура?</i> <i>6. Вирішіть справу.</i> Завдання 8 Для відновлення ґрунтового покриву та продуктивності земель сільськогосподарське підприємство провадило зняття та нанесення родючого шару ґрунту на зазначені землі. При перевірці проведених робіт було виявлено, що частину ґрунтової маси було вивезено за кордон та означеним сільськогосподарським підприємством не було отримано дозволу на зняття поверхневого родючого шару ґрунту. <i>1. Визначте коло суспільних правовідносин.</i> <i>2. Укажіть особливість правової охорони ґрунтів.</i> <i>3. Визначте порядок проведення рекультивації земель.</i> <i>4. Чи законні дії сільськогосподарського підприємства?</i> <i>5. Визначте вид юридичної відповідальності.</i> <i>6. Як обраховується розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних, використання земель не за цільовим призначенням, зняття родючого шару ґрунту без спеціального дозволу?</i> Завдання 9 Проведеною територіальним органом Державної екологічної інспекції України перевіркою встановлено, що у 2018 р. рішенням сесії сільської ради села Барвінкове Дніпровського району було змінено цільове призначення земельних ділянок загальною площею 700 га з категорії земель сільськогосподарського призначення на категорію
--	---

	земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Зазначені земельні площі передано у використання «Харківпромбуд» для розміщення основних виробничих приміщень та складів. Одночасно із цим сільська рада також прийняла рішення, яким зобов'язала КП «Харківпромбуд» відшкодувати втрати сільськогосподарського виробництва в сумі 200 тис. грн, які, однак, відшкодовані не були. Невиконання рішення сільради директор КП пояснив, тим, що чинне земельне законодавство звільняє підприємства публічної форми власності від відшкодування. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Чи можна землі сільськогосподарського призначення переводити в категорію земель промисловості, транспорту, зв'язку та оборони?</i> 3. <i>Як чинним законодавством відшкодовуються втрати на сільськогосподарське та лісгосподарське виробництво?</i> 4. <i>Вирішіть справу?</i> Методи навчання та форми поточного контролю 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали Семінарське заняття 2 Тема 2. Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні <i>Питання для усного опитування та дискусії</i> 1. 1. Поняття меліорації земель, як юридичної категорії та законодавче забезпечення меліорації земель в Україні. Державна програма підтримки меліорованих земель в Україні. 2. 2. Правова процедура здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення та її правова процедура фінансування. <i>Практичні завдання</i> Завдання 1. ТОВ „Кактус” збудувало і ввело в дію на належних йому земельних ділянках дренажну систему, призначену для пониження рівня ґрунтових вод. Внаслідок цього в мешканців прилеглих територій зникла в колодязях вода та почали всихати дерева на земельних ділянках. На скарги мешканців керівництво товариства відповіло, що роботи проводяться в рамках комплексу заходів з охорони земель відповідно до затвердженого ними проекту підвищення якості земель та упередження їх підтоплення та заболочування, який розроблено фахівцями підприємства. Декілька мешканців сусіднього села звернулися із скаргами на дії ТОВ до обласного управління Мінприроди України. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Дайте оцінку діям ТОВ „Кактус”.</i> 3. <i>Якими повинні бути дії обласного управління Мінприроди України в описаній ситуації?</i>
--	---

Завдання 2.

Рішенням Херсонської обласної ради було затверджено Програму гідротехнічної меліорації земель області на період до 2019 р. Зокрема, програмою передбачено здійснення відповідної меліорації земель державної і комунальної власності безкоштовно, за рахунок коштів відповідних сільських, селищних та міських бюджетів, а земель приватної власності – за плату, незалежно від бажання власника. Територіальному органу Держводагенства України було доручено організувати виконання Програми.

Прокурор області оскаржив рішення обласної ради, вказавши, що воно не відповідає чинному законодавству України в частині визначення виконавця меліоративних робіт, підстав їх проведення та джерел фінансування.

Обласна рада протест відхилила, внаслідок чого прокурор оскаржив її рішення до суду.

Визначити види правовідносин, які виникли.

Який порядок проведення меліорації земель та меліоративних заходів передбачено чинним законодавством?

Надати правову оцінку позицій обласної ради та прокурора.

Вирішити справу.

Завдання 3.

У листопаді 2019 р. Державна екологічна інспекція спільно з органами Міністерства розвитку громад та територій України здійснили перевірку стану земельної ділянки, наданої у приватну власність громадській організації “Подільські краєвиди” під індивідуальну забудову та обслуговування житлового будинку. Під час перевірки на окремих ділянках виявлено факти вирубки насаджень (сосни, осики та верби), активно здійснюється підготовка до проведення роботи з гідронамиву території.

За результатами перевірки видано припис директору громадської організації “Краєвид” Зам’ялову О.С. про суворе дотримання вимог земельного та екологічного законодавства, меж відведеної під гідронамив ділянки в зоні виконання робіт засобами гідромеханізації, недопущення змиву пально-мастильних матеріалів у водні об’єкти та пошкодження дерев, що зростають за межами зазначеної ділянки, в процесі проведення гідронамиву територій.

У відповідь на це громадянин Зам’ялов О.С. звернувся до прокурора з вимогою скасувати припис як такий, що суперечить вимогам Земельного кодексу України в питаннях розмежування повноважень органів контролю, адже такі приписи, на його думку, мають право вносити лише органи Держгеокадастру України.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.

2. Які функції управління в галузі використання, охорони та відтворення земель згідно з чинним законодавством мають право здійснювати зазначені вище органи управління?

3. Яке рішення прийме прокурор?

4. Вирішити справу.

Завдання 4.

В одному із сіл Хмельницького району Хмельницької області неподалік від школи розташований тваринницький комплекс фермерського господарства „Корівка”. В процесі господарювання, яке здійснювалось з порушенням вимог екологічного та земельного законодавства, наприкінці літа 2018 р. відходи тваринництва потрапили в ґрунтові води та джерела водопостачання великої кількості жителів села, відбулось забруднення стічними водами шкільної дослідної земельної ділянки.

Директор школи ініціював ряд звернень громадян зі скаргами до сільської Ради, районної державної адміністрації, санітарно-епідеміологічної станції та деяких інших органів, підготував та надіслав до місцевої районної газети „Прибузька зоря” відкритий лист до Президента України. У зверненнях селяни вимагали виконання взятих тваринницьким комплексом на себе зобов’язань по догляду за територією ферми, відшкодування заподіяних школі та мешканцям села збитків, припинення господарської діяльності в межах села фермерським господарством „Корівка”, а в листі до Президента України директор школи вимагав посилення контролю та розробки і прийняття загальнодержавної програми охорони земель селищ та сіл.

При проведенні перевірки дотримання вимог земельного, екологічного та санітарно-епідеміологічного законодавства встановлено, що ферма побудована з порушенням вимог будівельного законодавства, відсутні очисні споруди, не дотримуються вимоги щодо охорони земель і території, де вона розміщена. Органами прокуратури проти Голови фермерського господарства „Корівка” порушено кримінальну справу.

- 1. Визначте коло суспільних правовідносин.*
- 2. Чи є правомірними вимоги селян та директора школи?*
- 3. Які органи контролю брали участь у проведенні зазначеної перевірки дотримання земельного законодавства та якими повноваженнями вони наділені?*
- 4. Яка юридична природа зазначеного листа, хто уповноважений на нього реагувати і яким чином?*
- 5. Вирішити справу.*

Завдання 5

Власники земельних ділянок в м. Києві звернулись із заявою до міськради, в якій зазначили, що внаслідок будівництва багатоповерхових жилих будинків на суміжній території відбувається погіршення гідрологічного стану ґрунтів: підтоплення земель, відсутність стоку дощової води, сповзання ґрунтів на схилах тощо. Як було виявлено за результатами аналізу проектної документації на будівництво забудовник не проводив геологічні вишукування стану земель, крім того на момент початку будівництва земельна ділянка в користування забудовникові надана ще не була.

В заяві ставилася вимога про відкликання дозволу на будівництво, зважаючи на те, що останнє порушує вимоги законодавства з охорони земель.

- 1. Визначте коло суспільних правовідносин.*

2. Чи є в діях забудовника склад правопорушення?
3. Яке рішення повинно бути прийнято радою?
4. Які способи захисту прав мешканців можуть бути використані в даному разі?

Завдання 6

До Іванівської сільської ради звернулася мешканка села пенсіонерка Д., яка є власницею земельної ділянки площею 5 га, отриманої внаслідок виділення в натурі земельної частки (паю). Вона просила сільську раду прийняти у неї добровільну відмову від права власності на цю земельну ділянку, оскільки самотійно обробляти її не може, а якість ґрунтів настільки низька, що ніхто з підприємців в оренду землю брати не бажає. Районний же відділ субсидій вважав, що Д. від ділянки має прибуток, а тому відмовив в наданні допомоги. Виконком ради задовольнив прохання Д. і прийняв рішення про прийняття її добровільної відмови від права власності та зарахування означеної земельної ділянки до земель запасу сільськогосподарського призначення комунальної власності територіальної громади села.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку діям сторін.

Вирішіть справу.

Завдання 7

Прокуратурою Роздільнянського району Одеської області в порядку нагляду за додержанням і застосуванням законів проведено перевірку, в ході якої виявлено наступне.

З метою ефективного і раціонального використання землі фермеру Іларіонову А.П. рішенням Степанівської сільської Ради надано згоду на укладення договору оренди пасовищ із земель, які перебували в запасі та знаходились по руслу річки Кучурганка площею 49, 8 га строком на 49 років для ведення фермерського господарства. Невдовзі фермер Іларіонов А.П. та голова сільської ради Чернов В.С. уклали зазначений договір.

У процесі господарювання фермер у заплаві річки Кучурганка почав розорювати заплавні землі, здійснювати розчистку русла річки, викопувати впоперек її русла ставки, створювати паралельно руслу річки канали та гідротехнічні споруди з метою подальшого риборозведення. Зазначена діяльність проводилась без узгодження в органах земельних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, без отримання дозволів, оформлення технічної документації та експертних оцінок.

Прокуратурою Роздільнянського району порушено кримінальну справу у відношенні посадових осіб Степанівської сільської ради, а прокурор району звернувся до суду з позовом про визнання договору оренди земельної ділянки недійсним.

1. *Визначте коло суспільних правовідносин.*
2. *Які органи державного регулювання та управління уповноважені здійснювати розподіл та перерозподіл земель у даному випадку?*
3. *З чого складається процедура розподілу та перерозподілу земель?*

4. Чи передбачено земельним законодавством узгодження описаних дій фермера з органами земельних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, отримання дозволів та експертних висновків, оформлення технічної документації?

5. Вирішити справу.

Завдання 8

Київрада прийняла рішення про утворення Ландшафтного заказника місцевого значення „Острів Жуків”. Через деякий час нею ж було прийнято рішення про передачу частини заповідних земель для комерційного будівництва.

Прокурор м. Києва оскаржив даного рішення Київради посиляючись на порушення в ньому вимог до охорони водно-болотних угідь, як місця перебування перелітних птахів, а також рідкісних та зникаючих видів рослин.

В процесі розгляду справи судом з’ясувалося, що у рішенні про оголошення території природно-заповідного фонду відсутня вказівка на площу заповідних земель.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.
2. Проаналізуйте викладену ситуацію на предмет дотримання норм законодавства про охорону земель.
3. Яке рішення повинно бути прийнято судом по справі?

Завдання 9

Сільська рада прийняла рішення, яким було вилучено для будівництва торгового центру земельні ділянки у землекористувачів Левченка (ділянка ріллі), Швидкого (частина присадибної ділянки), власника Косого (ділянка для ведення особистого селянського господарства). Даним рішенням вказаних осіб було зобов’язано звільнити земельні ділянки протягом місячного терміну. Заподіяні збитки наведеним особам постановлено відшкодувати виходячи з нормативної оцінки вилучених земельних ділянок.

Отримавши таке рішення, мешканці звернулися до Вас із проханням надати консультацію з приводу законності дії ради, враховуючи той факт, що про вилучення земельних ділянок раніше вони не попереджалися.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.
2. Який порядок вилучення земельних ділянок для суспільних потреб?
3. Проаналізуйте дії ради.
4. Яким чином можна захистити права землекористувачів та власника?

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали
- 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали

Семінарське заняття 3

Тема 3. Спеціальна галузева підтримка тваринництва та рослинництва в агробізнесі в Україні.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття консервації земель, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення.
2. Правові особливості здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель. Правова процедура проведення консервації земель.

Практичні завдання

Завдання 1.

На фермера Ярового державним інспектором з охорони навколишнього природного середовища, при перевірці дотримання норм земельного законодавства, було накладено штраф за використання для посіву техногенно забруднених земель, що знаходяться у стані консервації.

Накладення штрафу фермер оскаржив до суду, зазначивши, що приватизував земельну ділянку рік тому і за час її використання не забруднював останню. Крім того, з моменту приватизації земельної ділянки жодних рішень про консервацію земель не приймалося – це могло мати місце тільки до набуття ним земельної ділянки у власність.

Відтак, до процесу судом було залучено міську раду, за рішенням якої земельна ділянка була передана у власність фермеру.

1. *Визначте коло суспільних правовідносин.*
2. *Розкрийте зміст порядку консервації земель.*
3. *Проаналізуйте законність дій інспектора, фермера, ради.*
4. *Яке рішення по справі повинен винести суд?*

Завдання 2.

Регіональною програмою охорони земель Рівненської обл. було передбачено виділення коштів на проведення консервації та поліпшення стану земель області.

Керуючись даним документом, з метою освоєння передбачених програмою коштів, районна рада Сарненського району прийняла рішення про консервацію земель фермерського господарства гр. Кругляка, оскільки діяльність останнього є збитковою, і до того ж призводить до збільшення поголів'я птахів, котрі харчуються на полях фермера і „несуть загрозу поширення заразних хвороб” в межах району.

Не погоджуючись із таким рішенням ради фермер подав скаргу до обласної ради.

1. *Визначте коло суспільних правовідносин.*
2. *Який порядок консервації земель передбачений чинним законодавством?*
3. *Які порушення наявні у ситуації, що склалася?*
4. *Обґрунтуйте подальші дії обласної ради.*

Завдання 3.

В серпні 2012 р. Світловодською міськрайонною прокуратурою Кіровоградської області було проведено перевірку дотримання земельного законодавства при виділенні земельної ділянки ЗАТ „Завод будівельних конструкцій”. Під час перевірки було встановлено, що в липні цього ж року розпорядженням голови Світловодської райдержадміністрації 25 га сільськогосподарських угідь, попередньо вилучених із користування державного підприємства „Сортове

	насіння”, були передані у власність ЗАТ для будівництва та експлуатації підприємства по виробництву цегли. При цьому не було проведено аукціону з продажу земельної ділянки, а також не відшкодовано втрат сільськогосподарського виробництва і не компенсовано підприємству „Сортове насіння” його, неотримані внаслідок вилучення земельної ділянки прибутки від використання останньої. За наслідком перевірки прокурором району розпорядження голови РДА опротестоване. Голова РДА протест відхилив, вказавши, що в даному випадку чинне законодавство не порушено, адже від відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва підприємства будівельної галузі звільнені, а про неотримані прибутки не може йти мови, адже через посуху державне підприємство „Сортове насіння” не тільки не отримало прибутку, але й зазнало збитків. Прокурор звернувся із позовом про визнання протиправним та скасування розпоряджень голови РДА до суду. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Який порядок вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення з метою їх подальшого використання для несільськогосподарських потреб?</i> 3. <i>Які підстави і порядок відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва?</i> 4. <i>Надайте правову оцінку позиції прокурора.</i> 5. <i>Вирішіть справу.</i> Завдання 4. При проведенні планової перевірки державним інспектором з контролю за використанням і охороною земель було складено протокол про порушення гр. Криворучко норм чинного земельного законодавства. Зокрема, було встановлено, що на земельній ділянці сільськогосподарського призначення (80% якої становлять чорноземи) і яка належить йому на праві приватної власності, здійснюється вирощування рапсових культур*. Крім того, з частини земельної ділянки площею 0, 8 га було знято ґрунт, місцезнаходження якого встановити не вдалося. З пояснень гр. Криворучко стало відомо, що дана земельна ділянка зараз перебуває в користуванні у його товариша – гр. Томіна, однак договору оренди вони не уклали. Тому про все вказане в протоколі йому нічого не було відомо. На підставі складеного протоколу державний інспектор наклав на гр. Криворучко стягнення у вигляді штрафу та звернувся до суду з позовом про позбавлення його права власності на земельну ділянку. *Примітка: відомо, що вирощування рапсу з часом значно виснажує ґрунтовий покрив і може призвести до повного виснаження земельної ділянки та непридатності в подальшому використовувати її для потреб сільського господарства. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Встановити, які земельні обов’язки не були виконані гр. Криворучко.</i> 3. <i>Що слід розуміти під ефективним і раціональним використанням земельної ділянки?</i> 4. <i>Чи правильно було складено протокол державним</i>
--	--

інспектором з контролю за використанням і охороною земель в частині визначення винної особи?

5. Яке рішення має бути прийняте судом?

Завдання 5.

Державним інспектором з контролю за використанням і охороною земель проведено перевірку дотримання чинного земельного законодавства гр. Філатовою, яка використовує на праві приватної власності земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства в м. Бердичеві Житомирської області. Під час перевірки виявлено забруднення ґрунту пестицидами понад встановлений гранично допустимий рівень, що створює небезпеку отруєння людей овочами, які вирощуються на земельній ділянці.

Враховуючи встановлені факти, інспектор звернувся до суду із позовом про примусове припинення права власності гр. Філатової на земельну ділянку через недотримання нею законодавства про охорону земель.

В судовому засіданні представник гр. Філатової адвокат Шевчук проти позовних вимог заперечував та просив суд відмовити у їх задоволенні через: 1) відсутність у інспектора права на звернення до суду із подібними позовами; 2) відсутність вини гр. Філатової у забрудненні земельної ділянки пестицидами, адже інспектором не доведено зворотного; 3) відсутність правових підстав для примусового припинення права власності гр. Філатової на земельну ділянку.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.

2. Якою є компетенція державного інспектора з контролю за використанням і охороною земель?

3. Які підстави та порядок примусового припинення права приватної власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення?

4. Проаналізуйте правову позицію адвоката Шевчука.

5. Вирішіть справу.

Завдання 6.

Виробнича діяльність фірми “Поліс”, що займається вирощуванням поголів’я свиней на придбаних виробничих площах, здійснюється без застосування очисних споруд, що призводить до забруднення ґрунтів. Результатом діяльності фірми стала деградація земельних ділянок, розташованих поряд з фірмою “Поліс”, тому їх власники звернулися з позовом до суду щодо відшкодування завданої шкоди. У попередньому судовому засіданні відповідач не визнав позовних вимог позивача та наполягав на можливості компенсації з бюджетних коштів власникам землі внаслідок консервації деградованих та малопродуктивних земель.

1. Вирішіть справу.

2. В яких випадках можлива компенсація власникам землі та землекористувачам з бюджетних коштів?

Завдання 7.

Сільськогосподарське підприємство звернулося до господарського суду зі скаргою на діяльність заводу “Агрохім”, де застосовані нові технічні

	засоби, які негативно впливають на екологічний стан і якість земельних ресурсів. У скарзі зазначено, що внаслідок негативного впливу виробництва значно погіршився стан і родючість сільськогосподарських угідь. Сільськогосподарське підприємство вимагає заборонити діяльність заводу “Агрохім”. Представник заводу на звернення сільськогосподарського підприємства відповів, що завод “Агрохім” додержується технологій виробництва та враховує всі екологічні вимоги. Директор заводу “Агрохім” звернувся із заявою до державного казначейства щодо виділення коштів для відновлення попереднього стану земель, порушених не з їх вини. 1. <i>Вирішіть справу.</i> 2. <i>Чи підлягає заява директора заводу “Агрохім” задоволенню?</i> 3. <i>В яких випадках виділяються кошти державного або місцевого бюджету для відновлення попереднього стану земель?</i> Завдання 8. Фермерське господарство “Успіх” уклало договори оренди земельних часток (паїв) із десятьма селянами строком на п’ять років. По завершенню строку договору оренди при поверненні земельних ділянок селяни з’ясували, що Фермерське господарство не дотримувалось сівозмін, зокрема протягом кількох років підряд сіяло соняшник, що призвело до виснаження ґрунтів та значної втрати їх родючості. Вважаючи свої права порушеними, селяни звернулись до Фермерського господарства “Успіх” з вимогою відновити стан земельної ділянки або компенсувати збитки, заподіяні виснаженням ґрунтів. Голова Фермерського господарства Грошовитий П. відмовився виконати вимоги селян, зазначаючи, що в договорах оренди земельних часток (паїв) не зазначалось обов’язку Фермерського господарства зберігати родючість ґрунтів. Крім того, протягом п’яти років він сплачував селянам оренду плати, за рахунок якої вони і повинні відновити родючість своїх земельних ділянок. З метою захисту своїх прав селяни звернулись до суду. 1. <i>Визначте коло суспільних правовідносин.</i> 2. <i>Сформулюйте поняття та види обов’язків власників земельних ділянок та землекористувачів.</i> 3. <i>Які обов’язки і якими правовими актами покладаються на орендарів та орендодавців земельних часток (паїв)?</i> 4. <i>Чи правомірні дії Фермерського господарства “Успіх”?</i> 5. <i>Чи порушені права селян – орендодавців земельних часток (паїв)?</i> 6. <i>Яке має бути рішення суду?</i> Методи навчання та форми поточного контролю 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали
Самостійна робота студентів	Самостійна робота студентів 1. Скласти договір оренди земельної ділянки з обов’язковим проведенням рекультивації. 2. Скласти договір оренди земельної ділянки з обов’язковим

	проведенням меліорації земель. 3. Скласти позовну заяву про усунення перешкод у користуванні земельної ділянки. 4. Скласти позовну заяву про звільнення самовільно зайнятої земельної ділянки. 5. Скласти позовну заяву про відшкодування втрат на сільськогосподарське виробництво. 6. Скласти позовну заяву про відшкодування шкоди та проведення рекультивації земельної ділянки. 7. Скласти рішення суду щодо відшкодування шкоди щодо не проведення меліорації. 8. Скласти рішення суду щодо відшкодування шкоди та проведення рекультивації. 9. Скласти заяву про проведення консервації та супутні документи до неї 10. Скласти рішення суду про визнання договору оренди земельної ділянки для гірничодобувних потреб недійсним. 11. Скласти спеціальний дозвіл на користування надрами. 12. Скласти акт про надання гірничого відводу. 13. Скласти договір підряду щодо будівництва меліоративних систем. 14. Скласти статут фермерського господарства. 15. Скласти статут сільськогосподарського кооперативу з метою отримання прибутку. 16. Скласти рішення сільської ради про надання дозволу на розробку проекту відведення земельної ділянки сільськогосподарського призначення у власність. 17. Скласти проект відведення земельної ділянки для сільськогосподарського призначення. 18. Скласти позовну заяву про визнання недійсними рішень загальних зборів сільськогосподарського кооперативу. 19. Скласти позовну заяву про розірвання договору оренди сільськогосподарського призначення та стягнення заборгованості по орендній платі. 20. Скласти договір оренди земельної ділянки сільськогосподарського призначення та додаткову угоду до нього. 21. Скласти протокол розбіжностей до договору оренди земельної ділянки сільськогосподарського призначення. 22. Скласти позовна заява про визнання недійсним договору емфітевзису. 23. Скласти клопотання про надання земельної ділянки для фермерського господарства у власність. 24. Скласти позовну заяву про стягнення майнового паю. 25. Скласти позовну заяву про визнання рішення про відмову в наданні земельної ділянки недійсним. 26. Скласти заяву про надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення у власність земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства. 27. Скласти заяву про дострокове припинення договору оренди земельної ділянки сільськогосподарського призначення.
--	---

Політика та контроль

Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекції: виконання завдання за темою пропущеної лекції. Перескладання семінарських занять: усне опитування по питаннях семінару, а також вирішення практичних задач.
Підсумковий контроль	Питання для підсумкового контролю Поняття рекультивації, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. 2.Об'єктний та суб'єктний склад рекультиваційних правовідносин. 3.Правові підстави та умови рекультиваційних правовідносин. 4.Правова процедура оформлення документів на рекультивацію земель. 5.Правові підстави припинення земельно-рекультиваційних правовідносин. 6.Правові наслідки нераціонального використання земель та не проведення рекультивації. 7.Юридична відповідальність. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва. 8. Поняття меліорації земель, як юридичної категорії та законодавче забезпечення меліорації земель в Україні. 9.Правова процедура здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення. 10.Основні правові проблеми здійснення фінансування меліорації на землях сільськогосподарського призначення в Україні. 11.Юридична відповідальність за правопорушення у сфері меліорації земель сільськогосподарського призначення. 12. Поняття консервації земель, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. 13.Правові особливості здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель. Правова процедура проведення консервації земель. 14.Фінансово-правові аспекти консервації земель. 15.Правові особливості права власності та права користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу. 16.Правові особливості оформлення землевпорядної документації на землях сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу 17.Правові особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств та сільськогосподарських земель. 18.Правові особливості поняття агрохолдинів за законодавством України. 19.Правові проблеми законодавчого забезпечення діяльності агрохолдингів в Україні. 20.Правові особливості створення та функціонування агрохолдингів в Україні. Правові особливості користування землями сільськогосподарського призначення агрохолдинговими компаніями в умовах функціонування ринку земель. 22.Правові особливості поняття аграрних кластеру та їх законодавче забезпечення.

	23.Правові особливості діяльності кластерних об'єднань в АПК. 24. Моделі кластерних об'єднань в АПК. 25.Правова природа агро індустріальних парків, їх законодавче забезпечення. 26.Інвестиційна діяльність у розбудові агробізнесу в Україні шляхом створення та функціонування агроіндустріальних парків . 27.Правові проблеми законодавчого забезпечення виробництва сільськогосподарської органічної продукції в Україні. 28.Правові проблеми забезпечення виробництва органічної продукції тваринництва в Україні. 29.Правові проблеми забезпечення виробництва органічної аквакультури в Україні. 30.Правові проблеми ведення державної аграрної політики щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. 31.Правові проблеми збуту та реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до вимог СОТ та ЄС. 32.Нормативно-правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до вимог СОТ та ЄС. 33.Правові засади тарифного регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції. 34.Правове регулювання контролю за імпортом сільськогосподарської продукції. 35.Правові особливості інвестиційної діяльності у сільському господарстві. 36. Правова політика держави щодо розвитку інвестиційного клімату в АПК. 37. Правові проблеми виробництва органічної рослинної продукції. 38. Правові особливості функціонування аграрних кластерів закордоном. 39. Правове регулювання експорту сільськогосподарської продукції. 40. Правова діяльність оптових ринків сільськогосподарської продукції.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни 100 балів] --> B[Очна (денна, вечірня) форма навчання] A --> C[Заочна (дистанційна) форма навчання] B --> D[до 10 балів – за результатами навчання під час лекцій] B --> E[до 30 балів – за результатами навчання] C --> F[до 5 балів – за результатами навчання під час лекцій] C --> G[до 25 балів – за результатами навчання] </pre>

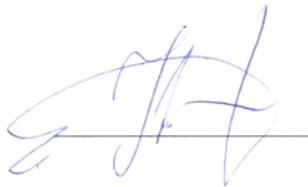
	під час семінарських (практичних, лабораторних) занять під час семінарських (практичних, лабораторних) занять до 20 балів – за результатами самостійної роботи до 30 балів – за результатами самостійної роботи до 40 балів – за результатами складання семестрового контролю Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі усного заліку. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу. До семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичили за поточний контроль не менше 36 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання заліку створений деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbtoy) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова(https://cutt.ly/5rMH6Rjj). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)

Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова(https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1.Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.

РОЗРОБНИК доцент кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидат юридичних наук, доцент **Анна МІСІНКЕВИЧ**

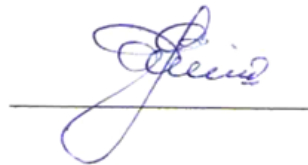
СХВАЛЕНО рішення кафедри трудового, земельного та господарського права 16 червня 2026 року, протокол № 11.

**Завідувач кафедри
трудоного, земельного
та господарського права**



Іван КОСТЯШКІН

**Погоджено
Гарант освітньої програми**



Сергій КРУШИНСЬКИЙ